

החי והצומח

מה זאת "צמיחה"? אף אחד אינו יודע. וזה גם לא חשוב

מילה חרשה צמחה בארץ: צמיחה. אף-אחד אינו יודע מה זה. כפי אני שום שונים, היתה למילה משמעות שונה.

משמעות א': המערך זקוק לכסף כדי לממן את סולל בונה וקופת החולים. שניים מעמודי התווך של האימפריה של תנועת העבודה. הליכוד רוצה ממילא להשמיד את האימפריה הזאת, ועל כן אינו רוצה לתת את הכסף. המערך מוכן לכך שגם מיפעלים הקרובים לליכוד יקבלו כסף להצלחתם. התוצאה המשוערת: פשרה, חלוקה חרשה של השלל. בעיני יצחק שמיר, הרוטציה חשובה מפלילת סולל-בונה. משמעות ב': המערך רוצה שרצה לחת התוכנית הכלכלית (הצלחה זמנית או קבועה) אמיתית או מרומה) תירשם על שמו. הצלחה נקנתה כשחיקה ארייה של השכר, שלא היתה אפשרית ללא שיתוף-הפעולה של ההסתדרות, גרות המערך. המערך חושש שה ליכוד יפתח את הברזים אחרי הרר טציה, וכך ייראה כאילו המערך האכיל את העם מרורים, והליכוד מיטיב עם העם. הליכוד אכן מעוניין בכך, וגם רוצה שהצלחת התוכנית הכלכלית תירשם לזכות שר-האוצר, איש-הלר כוד.

התוצאה המשוערת: פשרה, חלוקה צודקת של התהילה.

משמעות ג': הוויכוח האמיתי הוא, האם אפשר להורים כסף למשק לשם חיודש הצמיחה? אם לא, האם לא תהיה האבטלה שקולה כנגד כל הישגי התוכנית? האם תהרוס הזרימה את מה שהושג, או לא? מניין יבוא הכסף? האם ייעשה הדבר באמצעות הממשלה או ה"היזמה הפרטית"? זהו עניין מיקצועי ביותר, שרק מעטים מבינים בו כאמת, ורוב הפוליטיקאים אינם יודעים על מה הם שוחים.

משמעות ד': האם זוהי סיסמה טובה כדי למנוע את הרוטציה? כמה משרי-המערך, שנואשו מכל אפשרות אחרת, נאחזים בתיקווה לפוצץ את הקואליציה ברגע האחרון על עניין זה. מנוי וגמור עם שמיר למנוע זאת. איש אינו יודע מה בעצם רוצה שימרון פרס. ההנחה: פרס לא יקבל את עילת הפיצוץ. מה גם שלא יהיה כמדינה אף אורח אחד שיאמץ כי זהו משבר אמיתי, ושמיניעו כנים.

הסיכום: גורלה של המילה "צמיחה" יהיה כגורל מילים אופנתיות אחרות. אחרי שכל כלי-התיקשורת יודשו כה עד כוש, היא תיעלם כלא היתה. ואילו שעון הרוטציה ימשיך לתק תק — תיקתק, תיקתק.

יחסים מרחביים

דבר המלך במועצתו

בירושלים צהלו לשווא. המלך רוצה להפעיל לחץ על אש"ף — אך לא לפעול בלעדיו. על מה נטוש, בעצב, הוויכוח?

תחילה שררה בירושלים תהלהבות בלתי-מרסנת. כנאום של שלוש וחצי שעות, ששודר במלואו ברדיו וכן טלוויזיה, הודיע המלך חוסיין כי ניכח את שיתוף-הפעולה עם אש"ף, בגלל סירובו של האירגון הפלסטיני להי" ענות לדרשותיו. המלך האשים את יאסר ערפאת בפירוש, והטיל עליו את האחריות לבלוימת תהליך-השלום. הרושם הראשון בירושלים: עכשיו פונתה סוף-סוף הדרך למשאומתן ישרי בין המלך חוסיין ושימרון פרס. אולי שלח אלוהים — או אלה — ברגע האחרון את הנס אשר ימנע את הרוטציה.

אם כן, מה היה טעם התרגיל? לחץ מלמטה. דיברי המלך היו פניה אל המוני העם הפלסטיני, מעל לראשי אש"ף. הוא קרא להם להביא לשינוי המצב.

הכיצד? המלך לא פירט זאת, אך מתוך דבריו היתה המסקנה ברורה: המוני העם הפלסטיני, וביחוד בשטחים הכבושים, צריכים להפעיל לחץ על הנהגת אש"ף, כדי שזו תשנה את החלטותיה (ראה הנדון). יחד עם זאת תבע המלך גם מראשי המדינות הערביות לפעול בכיוון דומה. השורה התחתונה: המלך דומע על אש"ף על כי לא קיבל את עמדותיו, הוא מנסה להפעיל לחצים על אש"ף מכפנים ומבחוץ כדי שאכן יקבל עמדות אלה. המלך לא ניהל משא ומתן עם ישראל בלי אש"ף.

השאלות ופחדים. על מה נטוש הוויכוח? כנאומו גילה המלך פרט סנסציוני: ארצות-הברית התחייבה בכתב לשתף את אש"ף בוועידה הבינלאומית ה-

דעת המלך: אם יתחיל התהליך, ואש"ף יהיה שותף בו, יקבלו הרבנים תנופה משלהם, שלא תהיה תלויה ברצונות הצדדים. גם אם האמריקאים מסרבים כיום להכיר בזכות ההגדרה העצמית של הפלסטינים, הם ייאלצו להסכים לכך במהלך הוועידה, אשר תיצור לחץ בינלאומי גדול לטובת הפלסטינים.

כמה מראשי אש"ף, למודי האכזבות, מפקפקים בכך. יתכן שהיו מוכנים להסתכן יותר, אילו היה להם אמון מלא במלך. אולם בין ראשי ירדן ואש"ף אין אמון הדדי מלא, והטראומות של העבר, כגון "ספטמבר השחור", מבצבצות מדי פעם.

המלך כועס על ערפאת אישית, מפני שהיו"ד הדיפלומטי נמנע במשך זמן ניכר לתת לשאלותיו תשובה ברורה וחותכת. בין השניים יש הבדל גדול במטרמנט ובמצב: המלך שולט בירדן שילטון מוחלט, ויכול לקבל החלטות באורח חופשי. ואילו ערפאת תלוי בקונסנזוס הפלסטיני, ואינו יכול לכפות שום דבר בכוח. מכאן הרושם שהוא "חמקמק".

מול ערפאת עומדים במוסדות אש"ף לא רק סוכני סוריה וברית-המועצות, המתנגדים עקרונית להסכם

מתוכננת, אחרי שאש"ף יקבל את החלטת מועצת-הביטחון 242. אולם אש"ף סירב לעשות זאת בצורה שתספק את האמריקאים. הטענה שבפי אש"ף היא שהת-חייבות אמריקאית זו אינה מספקת, מפני שפרטים רבים בה לוטים ערפלי. בין השאר:

● מה מעמדו של הפקיד שחתם על ההתחייבות, ומה הביטחון בכך שהד נשיא ושר-החוץ לא יתכחשו מחר ל"חתימה זו?"

● האם שיתוף אש"ף בוועידה ה-בינלאומית יהיה על פי הזמנה ישירה ומפורשת?

● האם הוועידה הבינלאומית תוכל לקבל החלטות, או רק "תלווה" את הריונים בין ישראל וירדן — שבהם לא יהיה לאש"ף שום חלק?

● האם ממשכה ארצות-הברית תהתנגד לזכות העם הפלסטיני להגדרה עצמית, ודבקה בנוסח ה"מקורפ"ל של קמפ-דייוויד (הזכויות החוקיות והצרכים המועדים של העם הפלסטיני)?

היה קשה ליאסר ערפאת לשכנע את חבריו בוועד הפועל של אש"ף ובוועד המרכזי של פת"ח לעשות את הקפיצה הגדולה — לקבל בלי תנאי

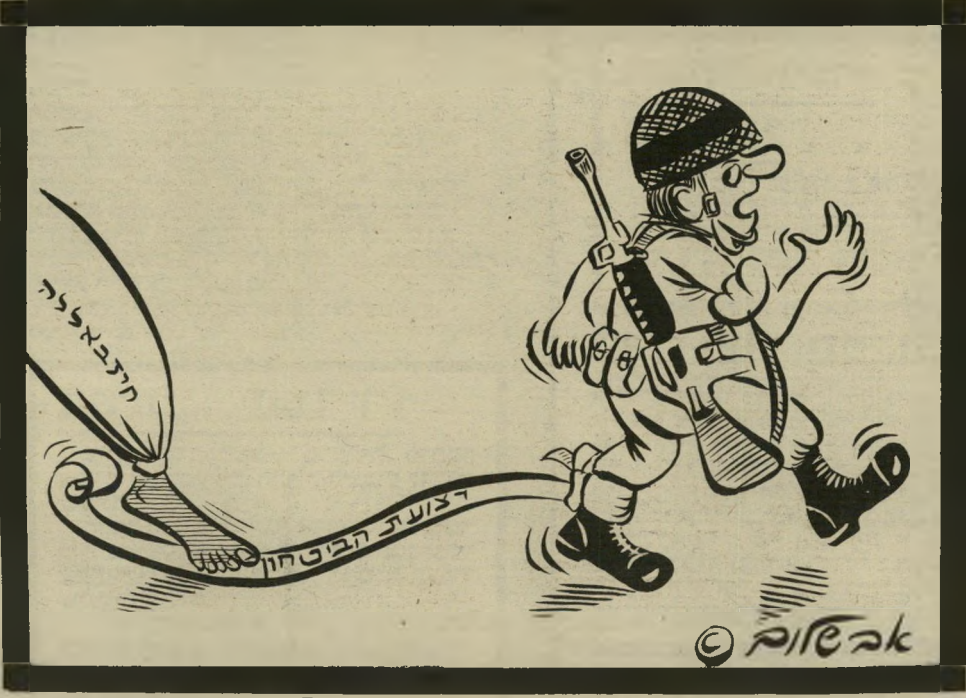
האם זה היה כדאי?

איש לא שר בחרוהו: "ג'ויה, חורגו אליך שניתו" איש לא רצה להיות בג'ויה, הכפר השיעי המקולל שממיו רח לצור.

במשך כמה ימים היה נראה השבוע שהחלה מלחמת-הלבנון השלישית. אחרי מלחמת-הליטאני של 1978 ומלחמת-הלבנון של 1982. אלא שכיום יש בציבור היהודי רוב מוצק המתנגד לכל התערבות בלבנון. לכן היה קל לשר-הביטחון ולרמטכ"ל להפסיק את הפעולה ברגע האחרון. לפני שישראל שקעה שוב בכוז. ככל זאת ריחפו על פעולת-השבוע סימני-שאלה רבים.

סימני שאלה רוב

תקרית, שגרמה לפעולה, מוזר מהמכה בחינות. כמה חוליות-גריילה של חיזב-אללה

(מיפלטג אלוהים!) השיעית-קיצונית תקפו שיריה של שלוש מכוניות, ולכ"ר שני חיילי-צה"ל, שנפצעו כנראה. השיריה היתה מורכבת משלוש מכרי ניות פרטיות מרגם מרצדס. המכונית הראשונה לא נפגעה, ונעלמה. השניה נפגעה, וסגן ישראלי שנמצא בה לא נלכד. השלישית נפגעה, ובה היו שני החיילים שנפצעו ונלכדו.

כל זה מוזר למדי ומעורר כמה שא"ל למשל:

- מה היתה מטרת הנסיעה? מרוע השתמשו נוסעיה השיריה ברכב פרטי, ולא במיכוניות צבאיות המושות?
- מה היה תפקידם של שני החיילים הצעירים, שעל פי היות והדרגה שלהם לא יכלו להיות מדרגים באיזור החי?
- מה קרה לסגן שהיה במכונית השנייה? איך ניצל?

בעיקבות החטיפה, פעל צה"ל במירות. האיזור כולו נחסם, והחלה פעור-לת-סריקה נרחבת. גם החלטה זו מעוררת כמה שאלות. למשל:

- אם היתה קיימת סברה כי שני החיילים השבוים נמצאים עדיין עם שוביהם באיזור החי, סום, האם עצם החסימה לא סוכנה את חייהם? הרי אריאפשר היה להניח כי החוטפים יישארו לצד הטופיהם באיזור שבו עורכי חיילי צה"ל סריקת. היה מקום לחשוש שמא יהרגו אותם, יסתירו את הגופות ויכ-

עם חוסיין ועם האמריקאים, אלא גם פלסטינים בלתי-תלויים, הסבורים כי נדרש מהם צעד מסוכן מדי.

החשש של מתנגדי הקו של חוסיין: אש"ף יוותר על עמדותיו העקרוניות, יקריב את זכותו לייצג באופן בלעדי את העם הפלסטיני ויכיר ב"ישראל" — ולמחרת היום יתגלה שלא יקבל שום תמורה שהיא. האמריקאים פשוט יצחקו בו בפניו.

ברוגז זמני. אין להניח שהנתק יימשך זמן רב. גם אש"ף וגם המלך חוסיין יודעים שהם זקוקים זה לזה, אם ירצו בכך, או לא — הם יצטרכו לשתף פעולה גם להבא.

השאלה היא איך ייושב המשבר הנוכחי. הפיתרון הערבי הקלאסי: ועידת-פיסגה. פארוק קרומי, ראש המחלקה המדינית של אש"ף, המקורב לברית-המועצות, כבר העלה רישה זו בשם האירגון.

בינתיים טסה מישלחת של אש"ף למוסקווה, כאורחת הוועידה של המיפ"לגה הקומוניסטית הסובייטית. הסובייטים רוצים לפשר בין ערפאת לבין אירגוני-הסירוב, וגם בינו ובין האפס"א-אליאסד. התפיסות כזאת, שתחזק את אש"ף מצד אחד, תגביל את כושר-התימרון שלו כלפי האמריקאים מצד שני.

את 242 ו-338 (שפירושם הכרה בישראל), מבלי לקבל כיד תמורה מוחשית, כגון הכרה באש"ף ככנציג הבלעדי של העם הפלסטיני, או הכרה בזכות ההגדרה העצמית של העם הפלסטיני.

הפער נשאר. אחרי ריונים רבים, הסכימו מוסדות אש"ף ופת"ח ללכת צעד גדול קדימה. אך זה לא הספיק לאמריקאים.

הנוסח שהתקבל בריון הסודי, והד מתפרסם כאן לראשונה (ראה מיס"גרת) דומה להפליא לדיברי המלך חוסיין בושינגטון, בעת ביקורו ה-אחרון. מדובר בו כפירוש על שלום עם ישראל, ועל קבלה מותנית של 242 ו-338. התנאי: הכרת ארצות-הברית בזכות ההגדרה העצמית של הפלסטינים. מכיוון שממשלה האמריקאית אינה מסכימה לכך, נשאר הפער בעינו. המלך התייאש מן האפשרות לגשר על הפער כעת.

מדבריו נראה כי אין הוא רואה אפשרות ללחוץ על ארצות-הברית כדי שתקבל את התנאי של אש"ף (הכרה בזכות ההגדרה העצמית). אך רואה אפשרות ללחוץ על אש"ף לקבל את התנאי האמריקאי (קבלת 242 בלי תנאי).

זיכרונות ספטמבר. בעוד שי ערפאת ביקש, כדרכו, להשיג באירגונו פשרה בין שוללי ההצעה של חוסיין ובין מחייביה, מאמין המלך שעל אש"ף לקפוץ את הקפיצה הגדולה, גם אם הדבר כרוך בסיכון.

מיסמך סודי: ההצעה האחרונה של אש"ף

המיסמך הזה עדיין לא פורסם ברבים. זוהי ההחלטה הסודית שהתקבלה עליידי צמרת אש"ף, ערב הפסקת שיתוף-הפעולה בינה ובין ירדן.

זו לשונו:

אירגון-השיוחור הפלסטיני (אש"ף) הנציג החוקי הבלעדי של העם הפלסטיני, מאמין באמונה שלמה שתהליך-השלום צריך להוביל לשלום צודק, מקיף ובר-קיימא במזרח התיכון, וצריך להבטיח את הזכויות החוקיות של העם הפלסטיני, ובכללן הזכות להגדרה עצמית במיסורת קונפדרציה ירדנית-פלסטינית. על בסיס ההסכם בין ירדן ואש"ף מה-11 בנובמבר 1985, ולאור שאיפתנו הכנה לשלום, אנו מוכנים לנהל משאומתן במיסוגרת ועידה בינלאומית בהשתתפות החברות הקבועות של מועצת הביטחון, ובהשתתפות כל הצדדים הערביים הנוגעים בדבר בישראל. על יישוב הבניה הפלסטינית בדרכיה-שלום. על בסיס של ההחלטות הנוגעות בדבר של האו"ם, ובכללן החלטות מועצת הביטחון 242 ו-338.

אש"ף חוזר על התנגדותו לטרוריים ועל גינויו. שאושרו פומבית בהצהרות קאהיר מנובמבר 1985.

הצעדים:

- (1) הצעה זו תוגש לידי המלך חוסיין.
- (2) ממשלת ארצות-הברית תאשר את זכות העם הפלסטיני להגדרה עצמית.
- (3) תהיה הצהרה בזימנית על זכות ההגדרה העצמית וקבלה מותנית של 242.
- (4) אש"ף יקבל את 242 באופן מותנה.